

Dr. K. HUSTEN, *Die Staublungenerkrankung der Bergleute im Ruhrkohlenbezirk*. Ergebnisse pathologisch-anatomischer Untersuchungen aus der Prosektur der Ruhrknappschaft am Knappschafts-Krankenhaus in Essen-Steele, mit 4 Abbildungen im Text. Uitg. GUSTAV FISCHER, Jena, 1931, 54 bldz. Prijs M. 3.

Deze studie in een aflevering van de *Veröffentlichungen aus der Gewerbe- und Konstitutionspathologie* van ASCHOFF e.a., is een gevolg van de opneming van *ernstige graden* van silicose onder de beroepsziekten in de Ongevallenwet in Duitschland.

In minder dan 2 jaar zijn verricht 205 secties van steen- en kolenarbeiders in de kolenmijnen, in III gevallen in de eerste 4 dagen na den dood.

HUSTEN komt tot de gevolgtrekking, dat de zuivere silicose een chronisch-fibroblastische lymphangitis is van longen en pleura en een lymphadenitis, voerend tot de vorming van *kleine noduli*, „in Anlehnung an die Lymphwege”; in gevallen van sterke bindweefselwoekering wordt naast den physico-chemischen prikkel nog een andere factor van groote beteekenis geacht, namelijk de tuberculose, waarmede HUSTEN gaat in de richting van het „infective type” van IRVINE I), S. STRACHAN en SIMSON, wier studie hem evenwel onbekend blijkt te zijn. Alle vormen van stoflong met massieve bindweefselknobbels zijn volgens hem silico-tuberculose; voor het bewijs zoeke men naar den tuberkelbacil in de bindweefselwoekering. In 12 van 25 gevallen van macroscopisch en microscopisch tuberculose-vrije fibrotische longen werd in dierproeven biologisch de tuberkelbacil in bindweefselknobbels aangetoond. In het bijzonder wordt aandacht geschonken aan de actieve tuberculose als complicatie- en als combinatievorm van de silicose, en aan de hypertrophie van het rechter hart in gevallen van silico-tuberculose.

Een 12-tal tabellen en graphieken verduidelijken den tekst.

W. R. H. KRANENBURG.

F. BÜCHNER, *Die Pathogenese der peptischen Veränderungen des Magens*. Verlag FISCHER, Jena. 1931. bldz. 62; fig. 40. Prijs 6 R.M.

Dit boekje is wederom één van de vele voorbeelden, dat in het instituut van ASCHOFF ook de pathologische physiologie een belangrijke plaats inneemt. Na HAUSER (de beteekenis van primaire vaatveranderingen door het ontstaan van maagslijmvliesdefecten); na KONJETZNY (de beteekenis van primaire ontstekingen voor het ontstaan van maagdefecten), komt nu BÜCHNER uit het instituut van ASCHOFF een lans breken voor de opvatting, dat primair peptische werkingen van het maagsap de uiteindelijke oorzaak van maagslijmvliesdefecten zijn. Ontstekingen, vaatprocessen, vaatafsluitingen, zijn secundaire processen. BÜCHNER laat niet af. Met alle mogelijke proefondervindelijke argumenten wordt rekening gehouden. (Proeven over inwerking van maagsap

1) *Proceedings silicosis conference*. Johannesburg 1930.

op levend weefsel; de wetten van de localisatie der erosies; de inwerking van te sterk zoutzuur op den maagwand; peptische veranderingen bij schijnvoeding, enz.) Ook door voortreffelijke illustraties boeit dit werk. Men voelt het haast als een teleurstelling, dat ook BÜCHNER nog enkele hypothesen noodig heeft, om het ulcus ventriculi in zijn volle ontwikkeling te verklaren. Snel op elkaar volgende „Ueberwertigkeit” van het geseerneerde maagsap, waarbij de periodes zeer kort zouden zijn, zouden hiervoor van het allergrootste gewicht zijn. Schrijver besluit met een aanhaling van GUNSBURG, voor meer dan 80 jaar neergeschreven, die reeds de beteekenis van abnormale maagsapsecreties, mede in verband met de functies van het vegetatieve zenuwstelsel, als de belangrijkste factor in het ontstaan van maagzweerprocessen zag.

H. T. DEELMAN.

D. D. v. SLYKE, EDGAR STILLMAN, EGGERT MOLLER, W. EHRECH, J. F. MCINTOSH, L. LEITER, E. M. MACKAY, R. R. HANNON, N. S. MOORE and CHR. JOHNSTON. *Observations on the courses of different types of BRIGHT'S disease and on the resultant changes in renal anatomy.* Prijs £ —.13.6. Uitg. BAILLIÈRE, TINDALL & COX, Londen 1930.

In het ziekenhuis van het ROCKEFELLER Institute for Medical Research te New York werden de laatste jaren uitsluitend nierlijders opgenomen. VAN SLYKE en een groot aantal medewerkers hebben deze patiënten aan een nauwgezet onderzoek onderworpen en door polyclinische contrôle het beloop van de ziekte in een groot aantal gevallen nauwkeurig vervolgd. Bij een deel der ongunstig verlopen gevallen kon sectie verricht worden.

De opvattingen van VOLHARD en FAHR, die in 1914 een indeeling van de nierziekten gaven op pathologisch anatomischen grondslag worden geheel bevestigd. Ook VAN SLYKE kan bij de meeste nierlijders op grond van nauwkeurig klinisch onderzoek het anatomische beeld met vrij groote zekerheid voorspellen. Heel duidelijk blijkt weer de moeilijkheid van de prognosestelling. Patiënten met een acute glomerulo-nephritis, die in de eerste weken van de ziekte een sterke albuminurie, haematurie en een gestoorde nierfunctie hadden, genazen dikwijls geheel; andere patiënten daarentegen, bij wie albuminurie en haematurie aanvankelijk gering waren en die daarbij een ongestoorde nierfunctie hadden, kregen op den duur een chronische nephritis. Misschien zou een sterk verlaagd albuminegehalte van het bloed in de eerste weken van de ziekte een prognostisch ongunstig teeken zijn. VAN SLYKE vond bij het meerendeel der patiënten met een ongunstig verlopende acute glomerulonephritis reeds spoedig minder dan 2 pCt. albumine in het bloedserum. Merkwaardig is het groote aantal gevallen van nephrose, dat door de schrijvers werd waargenomen. Uit de ziektegeschiedenissen blijkt, dat de meesten dezer patiënten een sterk gestoorde nierfunctie hadden. De schrijvers wijzen er op, dat het onmogelijk is bepaalde stadia van de subacute glomerulo-nephritis van een nephrose te onderscheiden. Ook de uitkomsten van het pathologisch anatomisch onderzoek zijn niet zoo overtuigend, dat